

Міністерство освіти і науки України
ІМВ
кафедра обліку, аналізу і аудиту

КУРСОВА РОБОТА

**Аналіз фінансового стану підприємства
(на прикладі АТЗТ "Мукачівська лижна фабрика "ТІСА")**

Виконав:
студент 4-го курсу
група Ф-41
Рощенко Е.В.

Науковий керівник:
ст. викладач
Звонар Л.Д.

Київ

Зміст

	стор.
Вступ	3
Розділ I. Теоретичні аспекти аналізу фінансового стану підприємства	5
1.1. Інформаційне забезпечення аналізу фінансового стану підприємства	5
1.2. Поняття фінансової стійкості підприємства та фактори, які її забезпечують	6
1.3. Платоспроможність та ліквідність як складові фінансового стану підприємства	9
1.4. Характеристика показників рентабельності	12
Розділ II. Аналіз та оцінка діяльності АТЗТ "Мукачівська лижна фабрика "ТІСА"	14
2.1. Техніко-економічна характеристика АТЗТ "Мукачівська лижна фабрика "ТІСА"	14
2.2. Оцінка фінансово-майнового стану АТЗТ "Мукачівська лижна фабрика "ТІСА"	16
2.3. Аналіз фінансового стану АТЗТ "Мукачівська лижна фабрика "ТІСА"	19
Розділ III. Напрямки покращення фінансового стану АТЗТ "Мукачівська лижна фабрика "ТІСА"	23
Висновки і пропозиції	26
Список використаної літератури	28
Додатки	29

Вступ

Неодмінною складовою переходу України до ринкових відносин є створення нових підприємницьких структур та приватизація підприємств. Цей перехід зумовив еволюцію відносин власності і типів суб'єктів господарювання в напрямку забезпечення їх розмаїття. Процеси ринкових перетворень привернули суттєву увагу до дослідження теоретичних та практичних проблем подальшого розвитку та підвищення ефективності функціонування підприємств як державного, так і приватного сектора економіки України.

Важливу роль у забезпеченні ефективних форм господарювання на вітчизняних підприємствах відіграє аналіз фінансового стану підприємств, який відповідає за відбір, оцінку та інтерпретацію фінансових, економічних та інших даних, що впливають на процес прийняття інвестиційних та фінансових рішень. І хоча сам термін "фінанси" за останні 10-15 років пройшов через певні зміни та суттєво ускладнився, фінансові аналітики у країнах з розвинутою ринковою економікою традиційно займаються розрахунком коефіцієнтів, статистичним аналізом, складанням трендів для прогнозування.

Думка про те, що розвиток методів аналізу фінансового стану підприємства проходив переважно в США та Західній Європі не може викликати особливих заперечень: даний аналіз покликаний обслуговувати потреби ринкової економіки, і тому лише розвиток та ускладнення механізму ринкової економіки можуть сприяти вдосконаленню його методів. Значна частина літератури, використаної під час написання цієї роботи належить західним авторам, праці яких розкривають основні принципи сучасних фінансів та менеджерського обліку.

Однак економічні реалії в Україні, як і в більшості сусідніх з нею держав, мають певну специфіку, що вносить корективи у традиційну методологію аналізу. Особливістю формування цивілізованих ринкових відносин в Україні є посилення впливу таких чинників, як жорстка конкурентна боротьба, технологічні зміни та постійне вдосконалення методів технічної обробки економічної інформації. Середовище, в якому функціонують вітчизняні підприємства характеризуються також безперервними нововведеннями в податковому законодавстві, змінами процентних ставок та валютних курсів, а також різкими коливаннями цін на ресурси та відносно високим темпом інфляції. Більшість цих факторів враховується при викладенні матеріалу вітчизняними та російськими авторами підручників та навчальних посібників з економічного аналізу, використаних при написанні даної роботи.

Методи аналізу фінансового стану підприємства постійно вдосконалюються по мірі настання змін в економічному середовищі нашої держави. Нові ідеї та принципи в цій сфері в першу чергу доходять до користувачів періодичних економічних видань, які також використовувались під час підготовки курсової роботи.

Ефективне виробництво та реалізація якісної продукції позитивно впливають на фінансовий стан підприємства. Збої у виробничому процесі, погіршення якості продукції, ускладнення з її реалізацією ведуть до зменшення надходження коштів на рахунки підприємства, внаслідок чого погіршується його платоспроможність. Очевидним також є і зворотній зв'язок, який полягає у тому, що відсутність коштів може призвести до перебоїв у забезпеченості матеріальними ресурсами, а отже, і у виробничому процесі. Однак у виробничій діяльності українських підприємств часто трапляються випадки, коли і добре працююче підприємство відчуває фінансові ускладнення, пов'язані з недостатньо раціональним розміщенням і використанням наявних фінансових ресурсів. В цих умовах перед менеджерами підприємств постає велика кількість питань, головними з яких є наступні:

Як раціонально організувати фінансову діяльність підприємства для його подальшого розвитку?

Яким чином можна покращити управління фінансовими ресурсами?

Яким чином визначити показники фінансово-господарської діяльності, що забезпечують стійкий фінансовий стан підприємства?

На ці та інші важливі питання дає відповідь об'єктивний аналіз фінансового стану підприємства, який дозволяє найбільш раціонально розподілити матеріальні, трудові і фінансові ресурси. Ще з курсу мікроекономіки нам відомо, що кількість будь-яких ресурсів є обмеженою, і в цих умовах домогтися максимального економічного ефекту можна не лише

за рахунок регулювання обсягу виробництва, але й шляхом оптимального співвідношення різних ресурсів. Фінансові ресурси мають першорядне значення з усіх видів, оскільки це єдиний вид ресурсів підприємства, що трансформується безпосередньо і з мінімальними витратами часу у будь-який інший вид.

Економічний аналіз фінансового стану підприємства використовує весь комплекс доступної інформації, носить оперативний характер і цілком підпорядкований волі керівництва підприємством. Тільки такий аналіз дає можливість реально оцінити стан справ на підприємстві, досліджувати структуру собівартості не тільки усієї випущеної і реалізованої продукції, але й собівартості окремих її видів, склад комерційних і управлінських витрат, дозволяє з особливою точністю вивчити характер відповідальності посадових осіб за дотриманням розділів бізнес-плану.

Метою даної роботи є вивчення теоретичних основ і економічної сутності аналізу фінансового стану підприємства, а також дослідження сучасних методів проведення даного аналізу на підприємствах України. В першому розділі досліджуються теоретичні аспекти аналізу фінансового стану підприємства, розглядаються поняття платоспроможності та ліквідності підприємства, а також вивчається інформаційно-правова база проведення аналізу фінансового стану підприємства. Другий розділ роботи присвячено аналізу та оцінці діяльності АТЗТ "Мукачівська лижна фабрика "ТИСА", що дозволяє відповісти на запитання: наскільки правильно підприємство здійснювало управління фінансовими ресурсами протягом досліджуваного періоду. У третьому розділі описуються найважливіші шляхи покращення фінансового стану досліджуваного підприємства.

Завданням цієї роботи є не лише суто теоретичний опис, але й практичне застосування методів аналізу фінансового стану підприємства у виробничій практиці підприємств України, на прикладі АТЗТ "Мукачівська лижна фабрика "ТИСА".

Розділ I. Теоретичні аспекти аналізу фінансового стану підприємства

1.1. Інформаційне забезпечення аналізу фінансового стану підприємства

Інформаційною базою аналізу фінансового стану підприємства є, в основному, фінансова звітність.

Фінансова звітність являє собою систему показників, що відображають інформацію про фінансовий стан організації на звітну дату, а також фінансові результати її діяльності за звітний період.

Склад, зміст, вимоги та інші методичні основи фінансової звітності на підприємствах України регламентовані новими Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, затвердженими наказом Міністерства фінансів України від 31 березня 1999 р №87. Згідно з цим П(С)БО фінансова звітність складається з утворюючих єдине ціле взаємозалежних показників балансу, звіту про фінансові результати, звіту про рух грошових коштів, звіту про власний капітал і приміток до них. Головними вимогами до фінансової звітності є достовірність, повнота та відкритість для ознайомлення користувачів.

Баланс підприємства (форма №1) (додаток 1) служить індикатором для оцінки фінансового стану підприємства. Підсумок балансу дає орієнтовну суму коштів, що знаходяться в розпорядженні підприємства.

Для загальної оцінки фінансового стану підприємства складають ущільнений баланс, у якому об'єднують у групи однорідні статті. При цьому скорочується число статей балансу, що підвищує його наочність і дозволяє порівнювати з балансами інших підприємств.

Для одержання загальної оцінки динаміки фінансового стану можна зіставити зміни результату балансу зі змінами фінансових результатів господарської діяльності (виручкою від реалізації продукції, прибутком від реалізації, прибутком від фінансово-господарської діяльності), використовуючи форму №2 "Звіт про фінансові результати" (додаток 2).

Примітки до фінансової звітності повинні розкривати суть поданої звітної інформації, облікову політику організації і забезпечувати користувачів звітності додатковими даними, які недоцільно включати в баланс, звіт про фінансові результати та ін. звітні документи, але котрі є необхідними користувачам фінансової звітності для реальної оцінки майнового, фінансового стану організації і фінансових результатів її діяльності.

На вітчизняних підприємствах часто здійснюють аналіз характеру змін окремих статей балансу. Такий аналіз проводиться за допомогою горизонтального (часового) та вертикального (структурного) аналізу.

Горизонтальний аналіз полягає в побудові однієї або декількох аналітичних таблиць, у яких абсолютні балансові показники доповнюються відносними темпами зростання (спаду). Мета горизонтального аналізу полягає в тому, щоб виявити абсолютні і відносні зміни розмірів різноманітних статей балансу за визначений період, дати оцінку цим змінам. Для аналізу беруть базисні темпи росту за декілька періодів. Найчастіше розбивка на періоди відбувається поквартально.

Цінність результатів горизонтального аналізу суттєво знижується в умовах інфляції, коливань цін на ресурси та частих нововведень у податковому законодавстві, які впливають на розподіл доходу. В цій ситуації на деяких підприємствах з високими темпами обіговості коштів (задіяних переважно у секторі роздрібною торгівлі та наданні послуг) доцільним було б здійснення горизонтального аналізу з врахуванням не щоквартальних, а щомісячних змін показників у статтях балансу підприємства.

Велике значення для оцінки фінансового стану має також вертикальний (структурний) аналіз активу і пасиву балансу, що дає представлення фінансового звіту у вигляді відносних показників. Мета вертикального аналізу полягає в розрахунку питомої ваги окремих статей у підсумку балансу й оцінці його змін. За допомогою вертикального аналізу можна проводити міжгосподарські порівняння підприємств, а відносні показники згладжують негативний вплив інфляційних процесів.

Горизонтальний і вертикальний аналіз взаємодоповнюють один одного, на їхній основі будується порівняльний аналітичний баланс. У порівняльному балансі відображаються лише основні розділи активу і пасиву балансу. Він характеризує як структуру звітної бухгалтерської форми, так і динаміку окремих її показників.

Таким чином, співставляючи структури змін в активі і пасиві, можна зробити висновки про те, через які джерела, в основному, відбувся притік нових коштів і в які активи ці нові кошти вкладені. Сама по собі структура майна і навіть її динаміка не дає відповідь на питання, наскільки вигідно для інвестора вкладання грошей у дане підприємство, а лише оцінює стан активів і наявність можливостей для погашення боргів.

1.2. Поняття фінансової стійкості підприємства та фактори, які її забезпечують

Запорукою діяльності підприємства й основою його розвитку в конкурентному середовищі є стабільність (стійкість). На неї впливають різні чинники – як внутрішні, так і зовнішні: виробництво дешевої продукції та надання послуг, які мають попит; міцне становище підприємства на ринку; високий рівень матеріально-технічного забезпечення виробництва і застосування передових технологій; налагодженість економічних зв'язків із партнерами; ритмічність кругообігу засобів; ефективність господарських і фінансових операцій; незначний ступінь ризику в процесі здійснення виробничої і фінансової діяльності тощо. Таке розмаїття чинників зумовлює різні аспекти стійкості підприємства, зокрема, внутрішній і зовнішній.

Внутрішня стійкість підприємства відображає такий стан його трудового потенціалу, матеріально-речової і вартісної (грошової) структур виробництва і таку його динаміку, при якій забезпечуються стабільно високі натурально-речові й фінансові результати функціонування підприємства. В основі досягнення внутрішньої стійкості підприємства лежить своєчасне й гнучке управління внутрішніми і зовнішніми факторами його діяльності.

Зовнішню щодо суб'єкта господарювання стійкість слід визначати на основі стабільності економічного середовища, в рамках якого здійснюється його діяльність. Вона досягається відповідним макроекономічним регулюванням ринкової економіки.

Загальна стійкість підприємства може бути забезпечена лише за умови стабільної реалізації продукції й одержання виручки, достатньої за обсягом, щоб виконати свої зобов'язання перед бюджетом, розрахуватися з постачальниками, кредиторами, працівниками тощо. Водночас для розвитку підприємства необхідно, щоб після здійснення всіх розрахунків і всіх зобов'язань у нього залишався такий розмір прибутку, який би дав змогу розвивати виробництво й виводити його на конкурентоздатний рівень, здійснювати соціально-культурні програми для своїх працівників, забезпечувати посилення стимулів для їхньої високоефективної праці.

Саме така ситуація виражає зміст фінансової стійкості, яка є головним компонентом загальної стійкості підприємства. Фінансова стійкість є наслідком стабільного перевищення прибутків над витратами, забезпечує вільне маневрування коштами підприємства і шляхом ефективного їх використання сприяє безперерйному процесу виробництва і реалізації продукції.

Зовнішнім проявом фінансової стійкості виступає платоспроможність підприємства, тобто здатність підприємства своєчасно і в повному обсязі виконати свої платіжні зобов'язання, що впливають з торгових, кредитних і інших операцій платіжного характеру.

Вищою формою стійкості підприємства є його спроможність розвиватися в умовах внутрішнього і зовнішнього середовища. Для цього підприємство повинно мати гнучку структуру фінансових ресурсів і при необхідності мати можливість залучати позикові кошти, тобто бути кредитоспроможним. Кредитоспроможним є підприємство при наявності в нього передумов для одержання кредиту і спроможності своєчасно повернути взятую позику зі сплатою належних відсотків за рахунок прибутку або інших фінансових ресурсів.

За рахунок прибутку підприємство не тільки погашає свої зобов'язання перед банками, бюджетом, страховими компаніями та іншими підприємствами, але й інвестує кошти в капітальні витрати. Для підтримки фінансової стійкості важливий не тільки ріст абсолютної величини прибутку, але і його рівня щодо вкладеного капіталу або витрат підприємства, тобто рентабельності.

Успіх фінансово-господарської діяльності підприємства, а отже і його фінансова стійкість, багато в чому залежить від показників забезпеченості підприємства засобами та відповідними джерелами їх формування.

Для характеристики джерел формування запасів визначають три основних показники:

- 1) наявність власних обігових коштів (ВОК) – визначається як різниця між капіталом і резервами та необоротними активами. Цей показник характеризує чистий оборотний капітал. Його збільшення порівняно з попереднім періодом свідчить про подальший розвиток діяльності підприємства. У формалізованому вигляді наявність обігових коштів можна записати:

$$\text{ВОК} = \text{КіР} - \text{ПА}, \text{ де}$$

КіР – сума капіталу і резервів; *ПА* – позаобігові активи.

- 2) наявність власних і довгострокових позикових джерел формування запасів і витрат (ВД) – визначається шляхом збільшення значення попереднього показника на суму довгострокових пасивів:

$$\text{ВД} = \text{ВОК} + \text{ДП}, \text{ де}$$

ДП – довгострокові пасиви.

- 3) загальний розмір основних джерел формування запасів і витрат (ОД) визначається шляхом збільшення попереднього показника на суму короткострокових позикових коштів:

$$\text{ОД} = \text{ВД} + \text{КПК}, \text{ де}$$

КПК – короткострокові позикові кошти.

Цій трійці показників наявності джерел формування запасів відповідають три показники забезпеченості запасів джерелами їхнього формування:

- 1) надлишок (+) або нестача (-) власних обігових коштів ($\Delta\text{ВОК}$):

$$\Delta\text{ВОК} = \text{ВОК} - \text{З}, \text{ де}$$

З – запаси.

- 2) надлишок (+) або нестача (-) власних та довгострокових джерел формування запасів ($\Delta\text{ВД}$):

$$\Delta\text{ВД} = \text{ВД} - \text{З}$$

- 3) надлишок (+) або нестача (-) загальної величини основних джерел формування запасів ($\Delta\text{ОД}$):

$$\Delta\text{ОД} = \text{ОД} - \text{З}$$

Для характеристики фінансової ситуації на підприємстві існує чотири типи фінансової стійкості:

1. Абсолютна стійкість фінансового стану, яка в нинішніх умовах розвитку економіки України зустрічається доволі рідко, задається умовою:

$$\text{З} < \text{ВОК} + \text{К}, \text{ де}$$

К – кредити банківських установ, а також кредиторська заборгованість за товари.

2. Нормальна стійкість фінансового стану підприємства, яка гарантує його платоспроможність, відповідає наступній умові:

$$\text{З} = \text{ВОК} + \text{К}$$

3. Нестійкий фінансовий стан характеризується рівнем платоспроможності, при якому зберігається можливість відновлення рівноваги за рахунок поповнення джерел власних коштів і збільшення ВОК:

$$\text{З} = \text{ВОК} + \text{К} + \text{ДПФН}, \text{ де}$$

ДПФН – джерела, що послаблюють фінансову напруженість.

4. Кризовий фінансовий стан, при якому підприємство знаходиться на межі банкрутства, тому що грошові кошти, короткострокові цінні папери і дебіторська заборгованість не покривають навіть його кредиторської заборгованості і прострочених позик:

$$З > \text{ВOK} + \text{K}$$

Таким чином фінансова стійкість підприємства є комплексним поняттям, що залежить від численних і різноманітних факторів. Якщо якийсь із них випадає з аналізу фінансової стійкості, то оцінка впливу інших, прийнятих у розрахунок факторів, а також висновки ризикують виявитися спотвореними і не спроможними забезпечити фінансову стійкість.

Як правило, будучи тісно пов'язаними, зазначені фактори нерідко різнонаправлено впливають на результати функціонування підприємства, а значить, і на його фінансову стійкість. Негативна взаємодія одних факторів здатна знизити чи навіть повністю знищити позитивний вплив інших.

Наявність цих факторів потребує групування за ознаками:

- 1) за місцем виникнення можливе виділення зовнішніх і внутрішніх факторів;
- 2) за важливістю результату – основних і другорядних;
- 3) за структурою – простих і складних;
- 4) за часом дії – постійних і тимчасових.

Враховуючи, що підприємство є одночасно і суб'єктом, і об'єктом відносин у ринковій економіці, а також те, що воно має різні можливості впливу на динаміку різних факторів, які визначають фінансову стійкість, найважливішим є поділ їх на внутрішні й зовнішні. Перші безпосередньо залежать від організації роботи самого підприємства, а другі є зовнішніми щодо нього, їх зміна не залежить від підприємства. Цим поділом і слід керуватися, моделюючи виробничо-господарську діяльність і намагаючись управляти фінансовою стійкістю.

Розглянемо насамперед внутрішні фактори. Очевидно, що успіх чи невдача підприємницької діяльності багато в чому залежать від вибору складу й структури продукції чи послуг, що створюються підприємством. При цьому важливо не лише правильно вирішити, що виготовляти, а й безпомилково визначити, як виробляти, тобто шляхом застосування яких технологій і яких моделей організації виробництва й управління. Від відповіді на ці запитання залежать фінансові результати і в кінцевому підсумку фінансова стійкість.

Інший істотний фактор фінансової стійкості підприємства, тісно пов'язаний з видами продукції чи послуг, що виробляються, - це оптимальний склад і структура активів, а також ефективне управління ними. Стійкість підприємства та потенційна результативність бізнесу багато в чому залежать від якості поточних активів, від того, скільки задіяно обігових засобів і яких зокрема, яка величина запасів і активів у грошовій формі тощо. Коли підприємство зменшує запаси і ліквідні засоби, то воно може більше задіяти капіталу у виробничому процесі і, таким чином, збільшити прибуток. Однак разом із тим зростає ризик неплатоспроможності підприємства і навіть його зупинки внаслідок недостатності необхідних напівфабрикатів, сировини чи матеріалів.

Наступний значний внутрішній фактор фінансової стійкості – склад і структура фінансових ресурсів, правильний вибір тактики і стратегії управління ними. Чим більше у підприємства власних фінансових ресурсів, насамперед прибутку і фондів, що формуються на його рахунку, тим більша впевненість у збереженні ним фінансової стійкості. При цьому важливий не лише загальний обсяг прибутку, а й структура його розподілу і особливо та частка, яка спрямовується на розвиток виробництва. Також важливо проаналізувати використання прибутку в двох напрямках:

- по-перше, для фінансування поточної діяльності – на формування обігових засобів, зміцнення платоспроможності, посилення ліквідності тощо;
- по-друге, для інвестування в капітальні затрати і цінні папери.

Істотний вплив на забезпечення фінансової стійкості підприємства справляють кошти, що додатково мобілізуються на ринку позичкових капіталів. Зрозуміло, що чим більше коштів може залучити підприємство, тим значніші його фінансові можливості. Водночас зростає і фінансовий ризик нездатності підприємства своєчасно і в повному обсязі розплатитися зі своїми кредиторами.

При управлінні фінансовою стійкістю визначальними внутрішніми факторами є:

- галузева належність суб'єкта господарювання;
- структура продукції чи послуг, які випускаються підприємством, її частка в загальному платоспроможному попиті;
- розмір оплаченого статутного капіталу;
- величина й структура витрат, їхня динаміка порівняно з грошовими доходами;
- склад майна і фінансових ресурсів, включаючи запаси і резерви, їхній склад і структуру.

На фінансову стійкість істотний вплив справляє фаза економічного циклу, в якій перебуває економіка країни. У період кризи має місце відставання темпів реалізації продукції від темпів її виробництва, що спостерігається останніми роками в Україні. Зменшуються інвестиції в товарні запаси, що ще більше скорочує збут. Зменшуються в цілому доходи суб'єктів господарської діяльності, падають відносно і навіть абсолютно

обсяги прибутку. Все це веде до зниження ліквідності підприємств, їх платоспроможності, що формує передумови для масових банкрутств.

Незадовільний платоспроможний попит, властивий кризовим явищам в економіці, призводить не лише до зростання неплатежів, а й до загострення конкурентної боротьби. Вона, в свою чергу, - істотний зовнішній фактор фінансової стійкості підприємств.

Важливими факторами фінансової стійкості є також податкова й кредитна політика, ступінь розвитку фінансового ринку, страхової справи й зовнішньоекономічних зв'язків тощо.

1.3. Платоспроможність та ліквідність як складові фінансового стану підприємства

Як вже зазначалося вище, головним критерієм для визначення фінансового стану є платоспроможність підприємства. Це здатність підприємства впевнено сплачувати всі свої боргові зобов'язання згідно з встановленими строками або відповідно до договірних умов. Її можна визначати за минулий період, на якусь певну дату або як майбутню можливість розрахуватися у необхідні терміни за існуючими короткостроковими зобов'язаннями.

Найпростіше можна визначити платоспроможність на якусь дату на підставі даних балансу підприємства. Для цього спочатку треба з'ясувати наявність залишку грошових коштів на поточному рахунку та інших рахунках грошових коштів. Якщо ці суми незначні, слід також перевірити стан розрахунків з різними кредиторами. Відсутність сум заборгованості, щодо яких прострочено терміни сплати, є доброю ознакою сталого фінансового стану. Вивчення заборгованості слід починати з визначення сум заборгованості по банківським кредитам, розрахунках з кредиторами за товари, роботи, послуги, розрахунках з бюджетом та з працівниками з оплати праці.

Аналіз фінансового стану підприємства за певний період, в принципі, потребує з'ясування платоспроможності на підставі сукупності проміжних показників по окремих датах або відносно коротких відрізках часу. Неоціненну послугу тут можуть дати щоденні банківські виписки з поточного рахунку (особливо одна сума – залишок коштів на кінець операційного дня). Хронічна відсутність коштів на кінець дня на цьому рахунку – надійна ознака незадовільного фінансового стану підприємства. Якщо при цьому врахувати можливі застарілі борги банкам, кредиторам, бюджету та ін., то негативна оцінка фінансової діяльності, а отже, і фінансового стану підприємства буде однозначною.

Крім аналізу платоспроможності підприємства слід також звернути особливу увагу на аналіз його ліквідності.

Ліквідність – це спроможність підприємства перетворювати свої активи в гроші для покриття всіх необхідних платежів по мірі настання їхнього терміну. Підприємство, оборотний капітал якого складається переважно з коштів і короткострокової дебіторської заборгованості, як правило, вважається більш ліквідним, порівняно з підприємством, оборотний капітал якого складається переважно з запасів.

Всі активи підприємства в залежності від ступеня ліквідності, тобто швидкості перетворення в кошти, можна умовно поділити на такі групи:

1. Найбільш ліквідні активи (A1) – суми по всіх статтях коштів, що можуть бути використані для виконання поточних розрахунків негайно. В цю групу включають також короткострокові фінансові вкладення (цінні папери).
2. Швидкоореалізовані активи (A2) – активи, для обертання яких у наявні кошти потрібен певний час. У цю групу можна включити дебіторську заборгованість (платежі по якій очікуються протягом 12 місяців після звітної дати), інші оборотні активи.
3. Повільнореалізовані активи (A3) – найменш ліквідні активи. Це запаси, дебіторська заборгованість (платежі по якій очікуються більш як через 12 місяців після звітної дати), податок на додану вартість по придбаним цінностям тощо.
4. Важкореалізовані активи (A4) – активи, що призначені для використання в господарській діяльності протягом тривалого періоду часу. В цю групу можна включити статті I розділу активу балансу "Необоротні активи".

Перші три групи активів протягом всього господарського періоду можуть постійно змінюватися і відносяться до поточних активів підприємства. Поточні активи більш ліквідні, ніж всі інші активи підприємства.

Пасиви балансу по мірі зростання строків погашення зобов'язань групуються наступним чином:

1. Найбільш термінові зобов'язання (П1) – кредиторська заборгованість, розрахунки по дивідендах, інші короткострокові зобов'язання, а також позики, не погашені в термін (за даними додатків до бухгалтерського балансу).
2. Короткострокові пасиви (П2) – короткострокові кредити банків та інші позики, які підлягають погашенню на протязі 12 місяців після звітної дати.
3. Довгострокові пасиви (П3) – довгострокові кредити та інші довгострокові пасиви – статті III розділу пасиву балансу "Довгострокові зобов'язання".
4. Постійні пасиви (П4) – статті I розділу балансу "Власний капітал".

Короткострокові і довгострокові зобов'язання, разом узяті, називають зовнішніми зобов'язаннями.

Підприємство вважається ліквідним, якщо його поточні активи перевищують його короткострокові зобов'язання.

Для оцінки реального ступеня ліквідності підприємства необхідно провести аналіз ліквідності балансу.

Ліквідність балансу визначається як ступінь покриття зобов'язань підприємства його активами, термін перетворення яких у гроші відповідає терміну погашення зобов'язань.

Для визначення ліквідності балансу варто зіставити результати по кожній групі активів і пасивів.

Баланс вважається абсолютно ліквідним, якщо виконуються умови:

$$A1 > П1$$

$$A2 > П2$$

$$A3 > П3$$

$$A4 < П4$$

Якщо виконуються перші три нерівності, тобто поточні активи перевищують зовнішні зобов'язання підприємства, то обов'язково виконується остання нерівність, що має глибокий економічний зміст і свідчить про наявність у підприємства власних оборотних коштів, тобто дотримується мінімальна умова фінансової стійкості.

Невиконання якоїсь із перших трьох нерівностей свідчить про те, що ліквідність балансу в тій чи іншій мірі відхиляється від абсолютної. При цьому нестача коштів по одній групі активів компенсується їх надлишком по іншій групі, хоча компенсація може бути лише по вартісній величині, оскільки в реальній платіжній ситуації менш ліквідні активи не можуть замінити більш ліквідні.

Зіставлення найбільш ліквідних коштів і швидкоореалізованих активів з найбільш терміновими зобов'язаннями і короткостроковими пасивами дозволяє виявити поточну ліквідність і платоспроможність. Якщо ступінь ліквідності балансу настільки велика, що після погашення найбільш термінових зобов'язань залишаються зайві кошти, то можна прискорити терміни розрахунків із банком, постачальниками й іншими контрагентами.

Показники ліквідності застосовуються для оцінки спроможності підприємства виконувати свої короткострокові зобов'язання.

Загальну оцінку платоспроможності дає коефіцієнт покриття, який в економічній літературі також називають коефіцієнтом поточної ліквідності, коефіцієнтом загального покриття.

Коефіцієнт покриття дорівнює відношенню поточних активів до короткострокових зобов'язань і визначається в такий спосіб:

$$K_{п} = \frac{A1 + A2 + A3}{П1 + П2}$$

Коефіцієнт покриття вимірює загальну ліквідність і показує, якою мірою поточні кредиторські зобов'язання забезпечуються поточними активами, тобто скільки грошових одиниць поточних активів припадає на 1 грошову одиницю поточних зобов'язань. Якщо співвідношення менше, ніж 1:1, то поточні зобов'язання перевищують поточні активи.

Встановлений норматив цього показника рівний 2,0.

Коефіцієнт покриття є дуже укрупненим показником, внаслідок чого в ньому не відображається ступінь ліквідності окремих елементів оборотного капіталу. Тому у практиці аналізу фінансового стану на українських підприємствах використовують також інші коефіцієнти ліквідності, два з яких подано нижче.

Коефіцієнт швидкої ліквідності (миттєвої ліквідності), який є проміжним коефіцієнтом покриття і показує яка частина поточних активів з відрахуванням запасів і дебіторської заборгованості, платежі по якій очікуються більш як через 12 місяців після звітної дати, покривається поточними зобов'язаннями. Він розраховується за формулою:

$$K_{\text{шв.лік.}} = \frac{A1 + A2}{П1 + П2}$$

Для підприємств України рекомендована величина цього коефіцієнта коливається у межах від 0,8 до 1,0. Однак вона може бути надзвичайно високою через невинуватене зростання дебіторської заборгованості.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності визначається відношенням найбільш ліквідних активів до поточних зобов'язань і розраховується за формулою:

$$K_{\text{абс.лік.}} = \frac{A1}{П1 + П2}$$

Цей коефіцієнт є найбільш жорстким критерієм платоспроможності і показує, яку частку короткострокової заборгованості підприємство може погасити найближчим часом. Загальноприйнята величина цього коефіцієнта повинна перевищувати 0,2.

Показники ліквідності важливі не тільки для керівників і фінансових працівників підприємства, але становлять інтерес для різних користувачів інформації: коефіцієнт абсолютної ліквідності – для постачальників сировини і матеріалів, коефіцієнт швидкої ліквідності – для банків; коефіцієнт покриття – для покупців, власників акцій і облігацій підприємства.

1.4. Характеристика показників рентабельності

Результативність і економічна доцільність функціонування підприємства оцінюється не тільки абсолютними, але і відносними показниками. Відносними показниками є система показників рентабельності.

У широкому розумінні слова поняття рентабельності означає прибутковість, дохідність. Підприємство вважається рентабельним, якщо результати від реалізації продукції покривають витрати виробництва і утворюють суму прибутку, достатню для нормального функціонування підприємства.

Економічна сутність рентабельності може бути розкрита тільки через характеристику системи показників. Загальний їхній зміст – визначення суми прибутку з однієї гривні вкладеного капіталу. І оскільки це відносні показники, то вони практично не підпадають під вплив інфляції.

Основними показниками рентабельності, якими вимірюється дохідність підприємств в Україні, є наступні:

1. Рентабельність активів (майна) (P_a) – показує, який прибуток одержує підприємство з кожної гривні, вкладеної в активи:

$$P_a = \frac{\text{ЧП}}{A}, \text{ де}$$

ЧП – прибуток, що залишається в розпорядженні підприємства (чистий прибуток); *A* – середній розмір активів.

2. Рентабельність поточних активів ($P_{\text{па}}$) – показує, скільки прибутку одержує підприємство з однієї гривні, вкладеної в поточні активи:

$$P_{\text{па}} = \frac{\text{ЧП}}{A_{\text{п}}}, \text{ де}$$

$A_{\text{п}}$ – середній розмір поточних активів.

3. Рентабельність інвестицій (P_i) – показник, що відображає ефективність використання засобів, інвестованих у підприємство. Цей показник відображає оцінку "майстерності" керування інвестиціями:

$$P_i = \frac{\text{П}}{\text{ВК} + \text{ДЗ}}, \text{ де}$$

П – загальна сума прибутку за звітний період; ВК – середній розмір власного капіталу; ДЗ – середній розмір довгострокових зобов'язань.

Показник рентабельності виробництва знаходиться в прямій залежності від рентабельності продукції й оберненій залежності від зміни фондоємності продукції.

Підвищення рентабельності продукції забезпечується переважно зниженням собівартості одиниці продукції. Чим краще використовуються основні виробничі фонди, тим нижче фондоємність, вище фондовіддача і внаслідок цього відбувається зростання показника рентабельності виробництва. При поліпшенні використання матеріальних обігових коштів знижується їхній розмір, що припадає на 1 гривню реалізованої продукції. Отже, чинники прискорення обіговості матеріальних обігових коштів є одночасно чинниками росту рентабельності виробництва.

Розділ II. Аналіз та оцінка діяльності АТЗТ "Мукачівська лижна фабрика "ТІСА"

2.1. Техніко-економічна характеристика АТЗТ "Мукачівська лижна фабрика "ТІСА"

Мукачівська лижна фабрика створена в 1956 році. В жовтні 1966 року Рішенням Союзного уряду вона була перейменована на Мукачівську експериментальну лижну фабрику Головспортпрому СРСР.

За роки свого становлення, фабрика з напівкустарного виробництва виросла в сучасне могутнє підприємство по виробництву спортивної продукції, яка до цього часу не має аналогів на всій території колишнього СРСР.

Основне виробництво підприємства складають:

- цех по виготовленню лиж;
- цех по виготовленню ключок;
- цех по виготовленню фанери;
- цех по виготовленню конструкційних матеріалів;
- цех по виготовленню столярної плити.

Унікальність фабрики, за оцінками зарубіжних експертів, полягає в її технологічному циклі виробництва – від сировини до готової продукції. Таке виробництво на Заході відсутнє.

В 1988 році за рішенням Уряду СРСР було підписано угоду з Австрійською фірмою "Фішер, ГМБХ" по поставці на Мукачівську експериментальну лижну фабрику обладнання та технології по виробництву гірських лиж.

В січні 1991 року, в зв'язку з переходом підприємств України на нові форми господарювання, було укладено договір між колективом Мукачівської експериментальної лижної фабрики і Державним Комітетом СРСР по фізичній культурі і спорту про роботу фабрики в умовах оренди.

В 1994 році відповідно до Закону України "Про приватизацію майна державних підприємств" та керуючись Декретом Кабінету Міністрів України "Про приватизацію цілісних майнових комплексів державних підприємств та їх структурних підрозділів, зданих в оренду" і згідно з заявою організації орендарів Мукачівської експериментальної лижної фабрики був виданий дозвіл Фонду Держмайна на приватизацію підприємства. В січні 1995 року був підписаний Установчий договір про створення і діяльність Закритого Акціонерного Товариства "Мукачівська лижна фабрика "ТІСА", статутний фонд якого становить 56,4 тис. грн., який поділено на 11280 штук простих іменних акцій номінальною вартістю 5 грн. з загальною кількістю акціонерів – 2604 осіб.

9 лютого 1995 року Рішенням Мукачівського міськвиконкому за №50/02-5 на підставі Акта прийому-передачі Фонду Державного майна України було зареєстровано Акціонерне Товариство Закритого Типу "Мукачівська лижна фабрика "ТІСА".

Метою діяльності лижної фабрики є отримання прибутку за рахунок наукової, виробничої та підприємницької діяльності.

Предметом діяльності є:

1. Виробництво та реалізація спортивного інвентарю (лиж, ключок) та конструкційних матеріалів;
2. Реалізація на основі отриманого прибутку соціальних і економічних потреб працівників, створення безпечних умов праці;
3. Зовнішньоекономічна діяльність;
4. Комерційна, посередницька, торгова та інші види господарської діяльності, не заборонені чинним законодавством.

Майно Товариства складається з основних засобів та обігових коштів, а також цінностей, вартість яких відображена в балансі.

АТЗТ має самостійний баланс, поточний та валютний рахунки в установах банків, печатку зі своєю назвою, фірмову марку та торговий знак.

Прибуток лижної фабрики утворюється з надходжень від господарської діяльності після покриття матеріальних та прирівняних до них витрат і витрат на оплату праці. З балансового прибутку Товариства відраховуються передбачені законодавством України податки та інші платежі до бюджету.

Чистий прибуток, одержаний після зазначених розрахунків, залишається у повному розпорядженні Товариства.

За рішенням загальних зборів Товариство створює:

- 1) резервний (страховий) фонд;
- 2) фонд виплати дивідендів.

АТЗТ "Мукачівська лижна фабрика "ТИСА" здійснює оперативний, бухгалтерський та податковий облік згідно з новими Національними стандартами бухгалтерського обліку.

Для аналізу основних показників, які характеризують діяльність підприємства в звітному 2000 році доцільно скласти наступну таблицю:

Таблиця 2.1

Техніко-економічна характеристика АТЗТ "Мукачівська лижна фабрика "ТИСА"

Показники	Одини- ця виміру	1999 рік	2000 рік	Відхи- лення (+ , -)
Виробництво				
Обсяг промислової продукції в оптових цінах без ПДВ та акцизного збору	тис. грн.	1301,8	1726,0	+424,2
Зміна залишків незавершеного виробництва	тис. грн.	16,9	33,7	+16,8
Фінансові результати				
Балансовий прибуток (збиток)	тис. грн.	-	-84,0	-84,0
Собівартість реалізованої продукції	тис. грн.	853,0	1111,0	+258,0
Виручка від реалізації продукції	тис. грн.	631,8	957,0	+325,2
Основні фонди				
Середньорічна вартість основних фондів	тис. грн.	4224,0	4157,0	-67,0
Праця				
Середньоспискова чисельність штатних працівників основної діяльності	чол.	207	189	-18
Фонд оплати праці	тис. грн.	177,0	249,0	+72,0
Ефективність виробництва				
Фондовіддача		0,31	0,42	+0,11
Фондоємкість		3,24	2,41	-0,83
Фонднозброєнність		20,41	21,99	+1,58

За 2000 рік випущено валової продукції (в оптових цінах) на 1726,0 тис. грн., що на 424,2 тис. грн. більше обсягу 1999 року. Разом з тим збільшилось незавершене виробництво на 16,8 тис. грн. Реалізовано продукції на 957,0 тис. грн., що на 51,5% більше реалізації попереднього періоду.

Від усієї господарської діяльності в 2000 році підприємство отримало збитків на суму 84 тис. грн. Якщо порівняти цей результат з результатом минулого року, то можна судити про погіршення фінансового стану підприємства, а саме про збитковість виробництва. Все це свідчить про неконкурентоспроможність продукції підприємства, що пов'язано з великими матеріальними витратами на її виробництво, а також про незадовільну роботу відділів збуту та маркетингу.

Собівартість реалізованої продукції збільшилась на 258 тис. грн. (30,2%). Як стверджують спеціалісти підприємства, якість продукції, що виготовляється, досить висока, але через велику ціну (яка обумовлена високим рівнем собівартості продукції) спортивний інвентар не користується попитом серед населення.

Про негативний стан свідчить також високий рівень фондоємкості, яка значно перевищує нормативне значення. Хоча й на кінець звітнього періоду вона знизилась, відбулось це головним чином за рахунок збільшення випуску продукції. Підприємству доцільно було б продати частину основних засобів, оскільки вони вже застаріли, та на отримані кошти закупити нове, більш досконале обладнання.

Показники фондовіддачі менші нормативу, що рекомендується спеціалістами (в межах 3,0). Тобто на одиницю фондів приходиться менше одиниці продукції (на початок та кінець періоду відповідно 0,31 та 0,42).

В 2000 році в порівнянні з відповідним періодом 1999 року чисельність всього персоналу становила 91,3%, а фонд оплати праці збільшився на 72 тис. грн. (40,7%). Через нестачу коштів у підприємства та відсутність замовлень воно було змушено звільнити 18 працівників.

Таким чином, результати аналізу основних показників діяльності підприємства за 2000 рік свідчать про незадовільне становище підприємства. Це обумовлено, перш за все, моральним застарінням основних засобів, недостатнім забезпеченням виробництва власними обіговими коштами, неконкурентоспроможністю продукції, заборгованістю підприємства перед постачальниками та бюджетом.

Зараз діяльність підприємства орієнтована на розширення зв'язків із зарубіжними партнерами, що дасть змогу за рахунок надходження валютних коштів поліпшити і стабілізувати фінансовий стан підприємства.

2.2. Оцінка фінансово-майнового стану АТЗТ "Мукачівська лижна фабрика "ТИСА"

Аналіз динаміки складу та структури джерел власних та залучених коштів відображається за даними форми №1 "Баланс".

Таблиця 2.2

Аналіз складу та структури джерел коштів АТЗТ "Мукачівська лижна фабрика "ТИСА"

Джерела коштів	На початок року		На кінець року		Зміни за звітний період (+, -)	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	% до початку року
I. Власний капітал						
Статутний капітал	56,4	1,32	56,4	1,29	-	-
Додатковий капітал	3949,6	92,34	3962,5	90,30	+12,9	+0,33
Резервний капітал	41,2	0,96	41,2	0,94	-	-
Цільове фінансування	96,0	2,24	80,7	1,84	-15,3	-15,94
Нерозподілений прибуток (непокриті збитки)	-	-	-84,0	-1,91	-84,0	-
Всього по I розділу	4143,2	96,86	4056,8	92,45	-86,4	-2,09
III. Залучені кошти						
Кредиторська заборгованість за товари, послуги	41,8	0,98	109,1	2,49	+67,3	+161,00
Поточні зобов'язання: - по отриманих авансах	6,4	0,15	1,2	0,03	-5,2	-81,25

- по позабюджетних платежах	1,9	0,04	13,3	0,30	+11,4	+600,00
- з бюджетом	28,0	0,65	46,8	1,07	+18,8	+67,14
- по страхуванню	22,8	0,53	28,9	0,66	+6,1	+26,75
- по оплаті праці	31,9	0,75	67,0	1,53	+35,1	+110,03
Інші поточні зобов'язання	1,4	0,03	65,2	1,49	+63,8	+4557,14
Всього по III розділу	134,2	3,14	331,5	7,55	+197,3	+147,02
Баланс	4277,4	100,00	4388,3	100,00	+110,9	+2,59

З таблиці 2.2 бачимо, що зростання джерел формування майна підприємства за 2000 рік на 110,9 тис. грн. або на 2,59% обумовлено зростанням суми залучених коштів на 197,3 тис. грн. (147,02%). Разом с цим власний капітал зменшився на 86,4 тис. грн. або на 2,09%. Зменшення власних коштів зумовлено збитками звітного року в розмірі 84 тис. грн. та зменшенням цільового фінансування на 15,3 тис. грн.

Збільшення залучених коштів відбулося за рахунок збільшення кредиторської заборгованості по всіх статтях, крім зобов'язань по отриманих авансах, які зменшились на 5,2 тис. грн.

В структурі власних коштів найбільшу питому вагу мають додатковий капітал та цільове фінансування. Доля додаткового капіталу у власному капіталі за звітній період зросла на 12,9 тис. грн., або на 0,33%, а доля цільового фінансування зменшилась на 15,3 тис. грн. (15,94%). Розмір статутного фонду не змінився і становив 56,4 тис. грн.

Велике значення мають власні обігові кошти підприємства, величина яких обчислюється як різниця між власним капіталом та необоротними активами і показує яка частка із загальної суми власних коштів підприємства спрямовується на покриття обігових коштів:

- на початок року: $4143,2 - 3562,2 = 581,0$ тис. грн.;
- на кінець року: $4056,8 - 3388,7 = 668,1$ тис. грн.

Тобто за рік сума власних обігових коштів зросла з 581,0 тис. грн. до 668,1 тис. грн., тобто на 87,1 тис. грн.

Короткострокові кредити підприємство не залучало. Це пояснюється досить високою обліковою ставкою НБУ та жорсткими умовами кредитування. Більшу частину обсягу кредиторської заборгованості складає заборгованість перед постачальниками, яка являє собою комерційний кредит, по якому не потрібне забезпечення та який майже безкоштовний. Зростання об'єму даної заборгованості в звітному році свідчить про фінансові ускладнення на підприємстві. Про це свідчить і зростання заборгованості робітникам по оплаті праці на 35,1 тис. грн. (110,03%). За рік збільшилась заборгованість по розрахунках з бюджетом на 18,8 тис. грн. (67,14%), по страхуванню – на 6,1 тис. грн. (26,75%), по позабюджетних платежах – на 11,4 тис. грн. (600,00%), інша заборгованість – на 63,8 тис. грн. (4557,14%).

Аналіз активів підприємства дозволяє надати загальну оцінку зміні всього його майна. Оцінка сукупних активів, в свою чергу, дозволяє зробити висновок про те, в які активи вкладені знову залучені фінансові ресурси або які активи зменшились за рахунок зменшення фінансових ресурсів, чи навпаки.

Аналітичний розрахунок, що відображає динаміку та структуру активу балансу, приведений в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Аналіз складу та структури активу балансу
АТЗТ "Мукачівська лижна фабрика "ТІСА"

Розміщення майна	На початок року		На кінець року		Зміни за звітний період (+, -)	
	тис.грн.	%	тис.грн.	%	тис.грн.	% до початку року

I. Необоротні активи						
Основні засоби	3520,0	82,29	3346,5	76,26	-173,5	-4,93
Незавершене будівництво	42,2	0,99	42,2	0,96	-	-
Всього по I розділу	3562,2	83,28	3388,7	77,22	-173,5	-4,87
II. Оборотні активи						
Виробничі запаси	218,2	5,10	215,8	4,92	-2,4	-1,10
Незавершене виробництво	16,9	0,40	33,7	0,77	+16,8	+99,41
Готова продукція	431,9	10,10	581,3	13,25	+149,4	+34,59
Товари	38,6	0,90	6,5	0,15	-32,1	-83,16
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	4,2	0,10	143,6	3,27	+139,4	+3319,05
Дебіторська заборгованість по розрахунках:						
- з бюджетом	-	-	3,7	0,08	+3,7	-
- по внутрішніх розрахунках	-	-	2,9	0,07	+2,9	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	4,9	0,11	11,4	0,26	+6,5	+132,65
Грошові кошти та їх еквіваленти	0,5	0,01	-	-	-0,5	-100,00
Витрати майбутніх періодів	-	-	0,7	0,02	+0,7	-
Всього по II розділу	715,2	16,72	999,6	22,78	+284,4	+39,77
Баланс	4277,4	100,00	4388,3	100,00	+110,9	+2,59

З таблиці 2.3 бачимо, що загальна вартість майна підприємства збільшилась на 110,9 тис. грн. або на 2,59%. В складі майна частка необоротних активів зменшилась на 173,5 тис. грн. (4,87%). Це спричинено зменшенням долі основних засобів – на 173,5 тис. грн. Розмір незавершеного будівництва в звітному році не змінився.

Оборотні ж активи за звітний період збільшились на 284,4 тис. грн. (39,77%). Але не слід розглядати це збільшення як позитивну тенденцію, оскільки воно відбулось головним чином за рахунок збільшення залишків готової продукції (на 149,4 тис. грн.) і значного збільшення дебіторської заборгованості за товари (на 139,4 тис. грн.). Це свідчить про те, що продукція АТЗТ не користується попитом. Причиною цього є висока собівартість продукції. Тому слід переглянути цінову політику підприємства та доцільність надання знижок для негайної оплати. Виробничі запаси зменшились на 2,4 тис. грн. (1,10%), але все рівно становлять значну суму – 215,8 тис. грн. Варто подумати про продаж частини виробничих запасів задля збільшення грошових коштів, тим паче, що грошові кошти та їх еквіваленти за звітний рік зменшились на 0,5 тис. грн. і на кінець періоду взагалі були відсутні. Також, аналізуючи дану таблицю слід звернути увагу на збільшення сум дебіторської заборгованості за товари (на 139,4 тис. грн.), по розрахунках з бюджетом (на 3,7 тис. грн.), по внутрішніх розрахунках (на 2,9 тис. грн.) та іншої поточної дебіторської заборгованості (на 6,5 тис. грн.). Дані зміни свідчать про погіршення розрахункової дисципліни в бік зниження платоспроможності. Підприємство може скоротити відвантаження продукції, тоді рахунки дебіторів зменшаться. Наявність заборгованості дебіторів спричиняє фінансові труднощі, оскільки підприємство відчуває недолік фінансових ресурсів для здійснення фінансово-господарської діяльності, виплати заробітної плати та ін.

Розподіл коштів між основним та оборотним капіталом на початок року складає відповідно 83,28% та 16,72%. На кінець року зменшився основний капітал на 173,5 тис. грн. (4,87%), а приріст оборотного склав 284,4 тис. грн. (39,77%). Тобто трапився перерозподіл коштів в бік зниження менш мобільної їх частини – основних коштів. На початок та кінець року основний капітал повністю покривався власними джерелами. Перевищення суми власних джерел над сумою їх використання на покриття основного капіталу спрямовується на формування оборотного капіталу. За рахунок даних джерел покривалось 81,24% поточних активів (загальної суми оборотного капіталу) на початок року і 66,84% – на кінець року. Такий стан склався, в основному, за рахунок випередження темпів росту загальної суми оборотного капіталу.

Доля кредиторської заборгованості в формуванні оборотного капіталу складала:

- на початок року: $(134,2 : 715,2) \times 100 = 18,76\%$;
- на кінець року: $(331,5 : 999,6) \times 100 = 33,16\%$.

Отже, беручи до уваги проведений аналіз можна стверджувати, що структура фінансових ресурсів підприємства за звітний рік була задовільною (це пов'язано з перевищенням власного капіталу в структурі пасивів), незважаючи на наявність значної дебіторської заборгованості, яка пов'язана з традиційними труднощами збуту продукції в нашій економіці.

2.3. Аналіз фінансового стану АТЗТ "Мукачівська лижна фабрика "ТИСА"

Аналіз фінансового стану підприємства слід розпочати з аналізу платоспроможності і ліквідності підприємства.

Таблиця 2.4

Агрегований баланс для аналізу ліквідності АТЗТ "Мукачівська лижна фабрика "ТИСА", тис. грн.

Актив	На початок року	На кінець року	Пасив	На початок року	На кінець року
A1	0,5	-	П1	134,2	331,5
A2	9,1	161,6	П2	-	-
A3	705,6	838,0	П3	-	-
A4	3562,2	3388,7	П4	4143,2	4056,8
Баланс	4277,4	4388,3	Баланс	4277,4	4388,3

Аналіз отриманих даних свідчить про недостатню ліквідність балансу. Наприклад, наявні грошові кошти в декілька разів менше термінових зобов'язань. Це означає, що підприємство, якщо всі кредитори водночас пред'являть вимогу погасити заборгованість, буде не в змозі розрахуватися в повному обсязі, та в кінцевому підсумку буде вимушене користуватися для цих цілей іншим джерелом (менш ліквідним – дебіторською заборгованістю). В даному випадку це був би найбільш ймовірний вихід, тому що кредитів підприємство не залучає (ні довгострокових, ні короткострокових). Хоча підприємство в цілому, можна сказати, забезпечене оборотними коштами, але всі вони мобілізовані дебіторську заборгованість і в активи, які повільно реалізуються.

Але аналізу тільки ліквідних активів підприємства далеко не достатньо для визначення ступеню його ліквідності, тому розрахуємо коефіцієнти ліквідності.

Таблиця 2.5

Аналіз показників ліквідності АТЗТ "Мукачівська лижна фабрика "ТИСА"

Показники	На початок року	На кінець року
Грошові кошти, тис. грн.	0,5	-
Дебіторська заборгованість, тис. грн.	9,1	161,6
Запаси і затрати, тис. грн.	705,6	838,0
Поточні зобов'язання, тис. грн.	134,2	331,5
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,004	-
Коефіцієнт миттєвої ліквідності	0,07	0,49
Коефіцієнт загальної ліквідності	5,33	3,02

Згідно таблиці 2.3 можна зробити висновки про не досить високий рівень ліквідності підприємства за період, що аналізується. Це, звичайно, свідчить про нестабільне фінансове становище підприємства на протязі даного періоду.

Згідно отриманим даним, коефіцієнт абсолютної ліквідності на початок року дуже низький. Його значення свідчить про те, що тільки 0,4% короткострокової заборгованості підприємство може погасити негайно. На кінець року значення даного коефіцієнту дорівнює нулю, оскільки в підприємства були відсутні грошові кошти.

Коефіцієнт миттєвої ліквідності теж має низьке значення, яке в декілька разів нижче оптимального. На кінець періоду цей показник трохи збільшився і становив 0,49. Це зумовлено збільшенням дебіторської заборгованості. А оскільки даний коефіцієнт має вирішальне значення для банків, так як характеризує ступінь надійності підприємства при поверненні кредитів, тенденція до збільшення свідчить на користь підприємству.

Отже, як бачимо, показники абсолютної і миттєвої ліквідності набагато нижчі нормативних значень. Це викликано перевищенням темпів росту поточної заборгованості темпів росту ліквідних коштів підприємства.

Високими лишаються тільки показники загальної ліквідності. Але вони також мають тенденцію до зменшення. На жаль, високі показники загальної ліквідності свідчать не про стабільний фінансовий стан підприємства і про ефективність його діяльності, а про наявність у підприємства понаднормативних виробничих запасів, що не є позитивною рисою при аналізі фінансового стану підприємства.

Далі слід проаналізувати показники платоспроможності підприємства.

Таблиця 2.6

**Аналіз показників платоспроможності
АТЗТ "Мукачівська лижна фабрика "ТІСА"**

Показники	На початок року	На кінець року
Поточний або загальний коефіцієнт покриття	5,33	3,02
Темпи росту поточного коефіцієнту покриття, %	-	56,66
Коефіцієнт співвідношення кредиторської і дебіторської заборгованості	14,75	2,05
Темпи росту коефіцієнта співвідношення кредиторської і дебіторської заборгованості, %	-	13,90

Загальний коефіцієнт покриття підприємства на протязі всього періоду, що аналізується, залишався досить високим і відповідав нормативному значенню (навіть перевищував його). Тобто на початок звітнього періоду на кожну гривню короткострокових зобов'язань припадало 5,33 гривні поточних активів; на кінець періоду – 3,02 гривні.

Відбувається також значне перевищення обсягу кредиторської заборгованості над обсягом дебіторської. Але слід відмітити тенденцію цього показника до зниження. Так, на кінець періоду він зменшився на 86,10%. Високе перевищення кредиторської заборгованості над дебіторською свідчить про проблеми при реалізації продукції і розрахунках з постачальниками.

Таким чином, не можна стверджувати про ліквідність і платоспроможність лижної фабрики. Через брак ліквідних коштів підприємство не здатне покрити короткострокових зобов'язань. Більшість коштів підприємства мобілізовані в виробничі запаси і затрати, які є важкореалізованими активами і не можуть забезпечити високу платоспроможність підприємства.

Причинами нестачі ліквідних оборотних засобів є збитковість діяльності підприємства, що веде до нестачі власних джерел для самофінансування, а також відволікання коштів у дебіторську заборгованість.

Наступним важливим показником, що характеризує фінансову стійкість підприємства, є показник автономії, який показує наскільки підприємство незалежно від позикового капіталу.

Таблиця 2.7

**Аналіз динаміки показника автономії
АТЗТ "Мукачівська лижна фабрика "ТІСА"**

Показники	На початок року	На кінець року
Власні кошти, тис. грн.	4143,2	4056,8
Загальна сума джерел коштів, тис. грн.	4277,4	4388,3
Коефіцієнт автономії	0,969	0,924
Темпи росту коефіцієнту автономії, %	-	95,36

Доля власних коштів у загальній сумі джерел коштів досить висока і на початок року становила 0,969. Але на кінець року трапилось зниження коефіцієнту на 4,64%.

Взагалі отримані дані свідчать про високу ступінь незалежності підприємства від зовнішнього фінансування.

Наступними показниками, які заслуговують на увагу з боку економічного аналізу є коефіцієнт фінансової стійкості та коефіцієнт співвідношення залучених і власних коштів.

Таблиця 2.8

**Аналіз динаміки коефіцієнту фінансової стійкості
та коефіцієнту співвідношення залучених і власних коштів
АТЗТ "Мукачівська лижна фабрика "ТИСА"**

Показники	На початок року	На кінець року
Власні кошти, тис. грн.	4143,2	4056,8
Позичені кошти, тис. грн.	134,2	331,5
Коефіцієнт фінансової стійкості	30,87	12,24
Темпи росту коефіцієнту фінансової стійкості, %	-	39,65
Коефіцієнт співвідношення позичених і власних коштів	0,03	0,08
Темпи росту коефіцієнту співвідношення позичених і власних коштів, %	-	266,67

Показник фінансової стійкості підприємства відповідає нормативному значенню, навіть в кілька разів перевищує його. Різне зниження даного коефіцієнту в кінці року обумовлено підвищенням обсягу позикових коштів майже в 2,5 рази.

Згідно даних таблиці 2.8 на кожен гривню вкладених в активи підприємства власних коштів на початок року припадало 3 коп. позикових коштів, на кінець року – 8 коп. Тобто підвищився рівень фінансової залежності підприємства від позикових коштів.

З метою визначення рівня фінансової стійкості підприємства оцінимо також показники, які характеризують забезпеченість запасів і затрат відповідними джерелами їх фінансування.

Таблиця 2.9

**Зведена таблиця показників, які характеризують
забезпеченість запасів і затрат відповідними джерелами їх формування
на АТЗТ "Мукачівська лижна фабрика "ТИСА", тис. грн.**

Показники	На початок року	На кінець року	Відхилення (+, -)
Джерела формування власних обігових коштів	4143,2	4056,8	-86,4
Необоротні активи	3562,2	3388,7	-173,5
Власні обігові кошти	581,0	668,1	+87,1
Довгострокові пасиви	-	-	-
Власні та довгострокові позикові джерела формування запасів і затрат	581,0	668,1	+87,1
Короткострокові пасиви	41,8	109,1	+67,3
Загальна величина джерел формування запасів і затрат	622,8	777,2	+154,4
Загальна величина запасів	705,6	838,0	+132,4
Надлишок (+) або нестача (-) власних джерел формування запасів і затрат	-124,6	-169,9	-45,3
Надлишок (+) або нестача (-) власних та довгострокових позикових джерел формування запасів і затрат	-124,6	-169,9	-45,3
Надлишок (+) або нестача (-) загальної величини джерел формування запасів і затрат	-82,8	-60,8	+22,0

Як видно з даних таблиці 2.9, на підприємстві в звітному році спостерігалася нестача коштів для формування запасів і затрат. Це спричинено недостатнім обсягом власних обігових коштів та повною відсутністю в підприємства довгострокових кредитів. Протягом року загальна нестача джерел фінансування скоротилася з 82,8 тис. грн. до 60,8 тис. грн. Але не слід трактувати це явище як позитивну тенденцію, оскільки

дане скорочення спричинене, значною мірою, збільшенням кредиторської заборгованості. У випадку одночасної вимоги погашення боргу з боку кредиторів підприємство опиниться в дуже скрутному становищі.

Таким чином, АТЗГ "Мукачівська лижна фабрика "ТІСА" має нестійке фінансове становище. З одного боку, підприємство має достатньо високу частку власних коштів в загальній сумі джерел їх формування і досить високий рівень незалежності від зовнішнього фінансування, але з другого боку, цих коштів не вистачає для того, щоб забезпечити ними виробничі запаси і затрати підприємства.

Розділ III. Напрямки покращення фінансового стану АТЗТ "Мукачівська лижна фабрика "ТІСА"

Підприємство, що аналізується, виготовляє спортивний інвентар, конструкційні матеріали, а також займається реалізацією власної продукції як резидентам, так і нерезидентам України. На думку фахівців, вироби підприємства відрізняються досить високою якістю. Проблема в дуже високій собівартості. Це пов'язано з значним рівнем фондоємкості виготовляємої продукції та високими цінами на ресурси, що закуповуються для виробництва даної продукції. Тому найголовніша задача для даного підприємства – зниження собівартості.

Основними шляхами зниження витрат є економія всіх видів ресурсів, що споживаються у виробництві: трудових та матеріальних. Так, значну долю в структурі витрат виробництва займає оплата праці. Тому актуальною є задача зниження трудоємкості продукції, що виготовляється, зростання продуктивності праці, скорочення чисельності персоналу.

Зниження трудоємкості продукції, збільшення продуктивності праці можна досягнути різними шляхами. Найбільш важливі з них – механізація та автоматизація виробництва, розробка та застосування прогресивних, високопродуктивних технологій, заміна та модернізація застарілого обладнання. На даному підприємстві дуже багато застарілого обладнання, яке можна продати без будь-якої шкоди для виробництва. Отримані кошти можна вкласти в нове, ресурсозберігаюче обладнання, яке підвищить фондівдачу.

Матеріальні ресурси займають 72,88% в структурі витрат на виробництво продукції. Звідси, зрозуміло значення економії цих ресурсів, раціонального їх використання. І знову на перший план тут виступає застосування ресурсозберігаючих технологічних процесів. Важливим є підвищення вимог та застосування вхідного контролю за якістю сировини та матеріалів, які надходять від постачальників.

Скорочення витрат по амортизації основних виробничих фондів можна досягнути шляхом кращого використання цих фондів, максимізації їх завантаження, а також списання з балансу непрацюючого, морально застарілого обладнання.

Доцільно продати деяку кількість виробничих запасів та незавершеного виробництва.

Як і в інших підприємств, в умовах кризи неплатежів у даного підприємства є нестача грошових коштів, проблеми зі збутом (великий обсяг готової продукції на складі) та з отриманням дебіторської заборгованості.

Щодо джерел отримання грошових коштів, то до них відносяться:

1. Реалізація продукції з негайною оплатою.
2. Отримання дебіторської заборгованості.
3. Продаж резервних грошових активів.
4. Продаж матеріальних і нематеріальних активів (зайвих запасів).
5. Отримання банківських кредитів.
6. Залучення інвестицій, приватного капіталу та інших внесків.

Перші чотири шляхи більш доцільні, тому що не приводять до збільшення валюти балансу. В цих випадках грошові кошти формуються шляхом реструктуризації активів. Два останніх – можуть використовуватись для підтримки поточної платоспроможності в крайніх випадках, тому що вони приводять до відволікання залучених фінансових ресурсів від цільового використання.

Щодо управління дебіторською заборгованістю, то найбільш ефективними будуть такі шляхи:

- 1) визначення термінів прострочених залишків на рахунках дебіторів і порівняння цих термінів із середніми показниками в галузі, показниками конкурентів і даними минулих років;
- 2) періодичний перегляд граничної суми кредиту, виходячи з реального фінансового становища клієнтів;
- 3) якщо виникають проблеми з одержанням грошей, то необхідно вимагати заставу на суму, не меншу, ніж сума на рахунку дебітора;
- 4) використання арбітражних судів для стягнення боргів при наявності порук чи гарантій;
- 5) продаж рахунків дебіторів факторинговій компанії чи банку, що надає факторингові послуги, якщо це вигідно;
- 6) при продажу великої товарної партії негайне виставлення рахунку покупцю;
- 7) використання циклічної виписки рахунків для підтримання одноманітності операцій;

- 8) відправлення поштою рахунків покупцям за декілька днів до настання терміну платежу;
- 9) страхування кредитів для захисту від значних збитків за безнадійними боргами;
- 10) обминання дебіторів з високим ризиком, наприклад, якщо покупці належать до країни чи галузі, що переживають істотні фінансові труднощі.

Слід приділити значну увагу збуту продукції за готівку. Цьому має сприяти правильна маркетингова політика (пошук нових, більш платоспроможних споживачів продукції, нових ринків, розширення збутової мережі тощо). Треба розробити гнучку систему знижок та кредитування для оптових покупців, вивчити ефективність організації та проведення сезонних розпродаж зі знижками в ціні. Ці всі заходи будуть закладом підвищення виручки, а також прибутку, що, в свою чергу, дозволить підвищити рентабельність капіталу.

Так, щоб оптимізувати значення коефіцієнту абсолютної ліквідності з тією ж сумою короткострокової заборгованості, треба мати 26,84 тис. грн. в готівці або короткострокових фінансових вкладеннях або суму поточної заборгованості 2,5 тис. грн., що є нереальним шляхом, оскільки у підприємства не буде вистачати коштів для здійснення поточної діяльності. Тобто вихід з цієї ситуації – удосконалення виробництва та розширення збутової мережі, з метою нарощення обсягів реалізації та надходження коштів на поточний рахунок.

Сума дебіторської заборгованості та запасів покриває суму оборотних активів у нормативному значенні. Якщо провести правильну політику по управлінню дебіторською заборгованістю, то необхідну суму можна отримати з неї, а частину дебіторської заборгованості спрямувати на покриття кредиторської. Але для цього потрібно вибрати найбільш доцільні строки платежів та форми розрахунків із споживачами (попередня оплата, оплата по факту відвантаження продукції). Доцільною, в даному випадку, є оплата по факту відвантаження продукції покупцям, а також надання знижок споживачам за умови попередньої оплати (для стимулювання надходження грошових коштів).

Для поповнення власного капіталу треба, перш за все, оцінити вартість його залучення з різних джерел. До того, як звертатись до зовнішніх джерел формування власного капіталу, повинні бути реалізовані всі можливості його формування за рахунок внутрішніх джерел. А основні внутрішні джерела – прибуток та спеціальні фонди.

Але якщо сума власного капіталу із внутрішніх джерел є недостатньою, треба звертатись до зовнішніх джерел залучення. Це вимагає необхідності розробки емісійної політики підприємства. Основною метою цієї політики є залучення на фондовому ринку необхідного обсягу фінансових коштів в мінімально можливі строки і за мінімальну плату.

Процес управління вартістю залученого капіталу за рахунок зовнішніх джерел характеризуються високим рівнем складності і потребує відповідної кваліфікації виконавців.

Не слід також нехтувати позиковим капіталом. В розвинутих країнах за питомою вагою у складі залучених джерел фінансування значне місце займають саме банківські кредити та кредиторська заборгованість, в тому числі комерційний і товарний кредити. Необхідність кредиту як джерела поповнення фінансових ресурсів підприємства визначається характером кругообігу основних і оборотних активів. Як джерело фінансування, позиковий капітал теж має свої особливості:

- 1) відносна простота формування базових показників оцінки вартості. Це вартість обслуговування боргу в формі процентів за кредит;
- 2) виплати по обслуговуванню боргу відносяться на собівартість, що зменшує розмір оподаткованої бази підприємства, тобто розмір вартості позикового капіталу зменшується на ставку податку на прибуток;
- 3) вартість залучення позикового капіталу має високу ступінь зв'язку з рівнем кредитоздатності підприємства, оціненого кредитором. Чим вище кредитоздатність підприємства по оцінці кредитора, тим нижче вартість залученого позикового капіталу;
- 4) залучення позикового капіталу пов'язано із зворотним грошовим потоком по обслуговуванню боргу та по погашенню зобов'язань по основній сумі боргу.

Вартість внутрішньої кредиторської заборгованості при визначенні вартості капіталу враховується по нульовій ставці, тому що це, фактично, безплатне фінансування підприємства. Але не можна збільшувати суму капіталу за рахунок цього джерела, бо якщо кошти затримуються на тривалий час в обігу і своєчасно не повертаються, це може стати причиною простроченої кредиторської заборгованості, що в кінці призведе до сплати штрафів, санкцій та погіршення фінансового стану.

Щодо позикового капіталу, то у підприємства при існуючій структурі коштів і низькій рентабельності активів у порівнянні з процентними ставками за кредит є дуже незначні можливості по його залученню. Треба в першу чергу вирішувати збутові проблеми і підвищувати кредитоздатність підприємства.

Висновки і пропозиції

Фінансовий стан – найважливіша характеристика економічної діяльності підприємства. Він відображає конкурентоспроможність підприємства, його потенціал в діловому співробітництві, оцінює в якій мірі гарантовані економічні інтереси самого підприємства та його партнерів за фінансовими та іншими відносинами.

Без аналізу фінансового стану сьогодні стає неможливим функціонування будь-якого суб'єкта економічної діяльності, включаючи й тих, що з певних причин не переслідують мету максимізації прибутків. Якщо ефективність господарювання є добровільною справою агента економічної діяльності, то фінансова звітність – обов'язковою: навіть дрібні приватні підприємства зобов'язані аналізувати свою фінансову діяльність, на основі якої вони будують звітність перед органами Державної податкової адміністрації.

Стійке фінансове становище формується в процесі всієї виробничо-господарської або комерційної діяльності підприємства. Однак партнерів та акціонерів підприємства цікавить не процес, а результат, тобто саме показники фінансового стану за звітний період, які можна визначити на основі офіційної фінансової звітності.

Стійка діяльність підприємства залежить як від обґрунтованості стратегії розвитку, маркетингової політики, від ефективного використання всіх існуючих в його розпорядженні ресурсів, так і від зовнішніх умов, до числа яких відносять податкову, кредитну, цінову політики держави та ринкову кон'юнктуру. Через це в якості інформаційної бази аналізу фінансового стану повинні виступати звітні дані підприємства, деякі задані економічні параметри і варіанти, при яких змінюються зовнішні умови його діяльності, котрі потрібно враховувати при аналітичних оцінках та прийнятті управлінських рішень.

Підприємство АТЗТ "Мукачівська лижна фабрика "ТИСА" має недостатню фінансову стійкість. Про це свідчить ряд показників. Зокрема, коефіцієнт абсолютної ліквідності вказує на те, що підприємство в змозі негайно погасити лише 0,4% поточної заборгованості. Значення коефіцієнту миттєвої ліквідності також має низьке значення, вдвічі менше нормативного. Лише значення коефіцієнту загальної ліквідності знаходиться в межах норми, навіть перевищує її. Але ж високі показники загальної ліквідності свідчать не про стабільний фінансовий стан підприємства і про ефективність його діяльності, а про наявність у нього понаднормативних виробничих запасів.

Загальний коефіцієнт покриття свідчить, що на кожну гривню короткострокових зобов'язань припадає 5,33 грн. поточних активів на початок року та 3,02 грн. – на кінець року. Коефіцієнт автономії має велике значення, оскільки засвідчує високу ступінь незалежності підприємства від зовнішнього фінансування. Лижна фабрика має значний запас фінансової стійкості – про це свідчить коефіцієнт фінансової стійкості. Згідно коефіцієнту співвідношення власних та позикових коштів на кожну гривню власних коштів припадало 3 коп. позикових (на початок звітного періоду) та 8 коп. – на кінець періоду.

Незважаючи на те, що підприємство має добрі результати по деяких показниках, воно знаходиться в нестійкому фінансовому стані через нестачу грошових коштів. Великі обсяги готової продукції на складі свідчать про те, що дана продукція не дуже користується попитом через високу ціну, яка, в свою чергу, обумовлена великою собівартістю.

Оскільки на АТЗТ "Мукачівська лижна фабрика "ТИСА" існує дві великі проблеми – проблема збуту та оптимізації дебіторської заборгованості, на них потрібно звернути особливу увагу. Проблема збуту можна вирішити через реалізацію продукції з негайною оплатою і, звісно ж, шляхом зниження відпускних цін. Щодо дебіторів, то потрібно вибрати найбільш доцільні строки платежів та форми розрахунків зі споживачами.

Доцільно також продати частину основних фондів, оскільки вони вже застарілі, а отриману суму спрямувати на придбання нового обладнання чи на розширення виробничої та збутової діяльності.

Пошук ефективних механізмів управління фінансовими ресурсами та забезпечення їх реальної інтеграції в систему ринкових відносин зумовлює необхідність розробки певної фінансової стратегії на даному етапі розвитку підприємства. Адже, сьогодні нас відділяє вже немало часу відтоді, як Україна стала на шлях ринкових перетворень. Цей шлях і досі залишається складним та заплутаним, а часом навіть незбагненим пересічному громадянину, що давно звик чути про реформування економіки, не помічаючи реальних змін

на краще. На думку багатьох західних економістів, роботи яких використовувались автором під час написання даної роботи, проблема української промисловості полягає в тому, що керівники багатьох підприємств є вихованцями старої командно-адміністративної системи господарювання, в якій, при відсутності функціонуючого ринкового механізму та дефіцитності ресурсів, споживчий попит сприймався як небажане явище або, навіть, як гальмо економічного розвитку. Відмінність ринкової економіки в цьому відношенні полягає в тому, що споживчий попит в будь-якій формі розуміється виробником як стимул до збільшення обсягів виробництва.

Світовий досвід вчить нас тому, що дійсне просування на шляху реформ залежить від змін у виробничій сфері та знаходженні ефективних форм господарювання. Важливу роль в цьому процесі в Україні відіграє об'єктивний аналіз фінансового стану підприємств.

" ____ " _____

р.

_____
(підпис)

Список використаної літератури

1. Anand G. Shetty and others. Finance. An Integrated Global Apporach – N.Y.: Richard D. Irwin, Inc., 1995.
2. Geoffrey R. Loftus and Elizabeth F. Loftus. Essence of Statistics – N.Y.: Alfred A. Knoff, Inc., 1994.
3. Geraldine F. Dominiak and Joseph G. Louderback. Managerial Accounting – N.Y.: PWS-KENT Publishing Company, 1992.
4. Амуржиев О.В., Дорогавцев А.Е. Неплатежи: способы предотвращения и сокращения – М.: Аркаюр, 1994.
5. Артеменко В.Г., Беллендир М.В. Финансовый анализ – М.: ДИС, 1997.
6. Баканов М.И., Шеремет А.Д. Теория экономического анализа – М.: Финансы и статистика, 1993.
7. Бандурка О.М., Коробов М.Я. та ін. Фінансова діяльність підприємства – К.: ЛИБІДЬ, 1998.
8. Білик М. Державні підприємства як об'єкт фінансового управління в умовах переходу до ринкової економіки // Український журнал "Економіст" – 1999. №1.
9. Бланк И.А. Основы финансового менеджмента – К.: НИКА-ЦЕНТР, 1999.
- 10.Бріхем С. Основы фінансового менеджменту – К.: Молодь, 1994.
- 11.Візіло А. Два метри кордону // Галицькі контракти – 1999. №18.
- 12.Вітлінський В.В., Наконечний С.І. Ризик у менеджменті – К.: ТОВ "БОРИСФЕН-М", 1996.
- 13.Ковалев В.В. Финансовый анализ: Управление капиталом. Выбор инвестиций. Анализ отчетности – М.: Финансы и статистика, 1996.
- 14.Коласс Б. Управление финансовой деятельностью предприятия: проблемы, концепции и методы – М.: Финансы, 1997.
- 15.Криворучко М.І., Петровський В.В. Облік та аналіз фінансових активів – К.: "Феникс", 1997.
- 16.Мельник В.А. Ринок цінних паперів – К.: "А.Л.Д." та "ВІРА-Р", 1998.
- 17.Національні стандарти бухгалтерського обліку // Все про бухгалтерський облік – 2001. №37.
- 18.Родионова В.М., Федотова М.А. Финансовая устойчивость предприятия в условиях инфляции – М.: Финансы и статистика, 1993.

Додаток 1

Підприємство: АТЗТ "Мукачівська лижна фабрика "ТИСА" Дата (рік, місяць, число) _____ за ЄДРПОУ
 Територія: Закарпатська обл., м.Мукачево за КОАТУУ
 Форма власності: колективна за КФВ
 Орган державного управління: немає за СПОДУ
 Галузь: виробництво спортивного інвентарю за ЗКГНГ
 Вид економічної діяльності: _____ за КВЕД
 Одиниця виміру: тис. грн. Контрольна сума _____
 Адреса: м.Мукачево, вул.Індустріальна, 16

К о д и		
01	01	01
02924760		
2110400000		
20		
7744		
83100		
70.20.1		

БАЛАНС

на " 01 " січня 2001 р.

Форма №1

Код за ДКУД

1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи:			
Нематеріальні активи:			
Залишкова вартість	010	-	-
Первинна вартість	011	-	-
Знос	012	(-)	(-)
Незавершене будівництво	020	42,2	42,2
Основні засоби:			
Залишкова вартість	030	3520,0	3346,5
Первинна вартість	031	4274,5	4169,1
Знос	032	(754,5)	(822,6)
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі ін. підприємств	040	-	-
інші фінансові інвестиції	045	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	050	-	-
Відстрочені податкові активи	060	-	-
Інші необоротні активи	070	-	-
Усього за розділом I	080	3562,2	3388,7
II. Оборотні активи			
Запаси:			
виробничі запаси	100	218,2	215,8
тварини на вирощуванні та відгодівлі	110	-	-
незавершене виробництво	120	16,9	33,7
готова продукція	130	431,9	581,3
Товари	140	38,6	6,5
Векселі одержані	150	-	-
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги:			
чиста реалізаційна вартість	160	4,2	143,6
первинна вартість	161	4,2	143,6
резерв сумнівних боргів	162	(-)	(-)
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
з бюджетом	170	-	3,7
за виданими авансами	180	-	-
з нарахованих доходів	190	-	-
із внутрішніх розрахунків	200	-	2,9
Інша поточна заборгованість	210	4,9	11,4
Поточні фінансові інвестиції	220	-	-
Грошові кошти та їх еквіваленти:			
в національній валюті	230	0,5	-
в іноземній валюті	240	-	-
Інші оборотні активи	250	-	-
Усього за розділом II	260	715,2	998,9
III. Витрати майбутніх періодів			
	270	-	0,7
Баланс	280	4277,4	4388,3

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Статутний капітал	300	56,4	56,4
Пайовий капітал	310	-	-
Додатковий вкладений капітал	320	3949,6	3962,5
Інший додатковий капітал	330	-	-
Резервний капітал	340	41,2	41,2
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	350	-	(84,0)
Неоплачений капітал	360	(-)	(-)
Вилучений капітал	370	(-)	(-)
Усього за розділом I	380	4047,2	3976,1
II. Забезпечення наступних витрат і платежів			
Забезпечення витрат персоналу	400	-	-
Інші забезпечення	410	-	-
Цільове фінансування	420	96,0	80,7
Усього за розділом II	430	96,0	80,7
III. Довгострокові зобов'язання			
Довгострокові кредити банків	440	-	-
Довгострокові фінансові зобов'язання	450	-	-
Відстрочені податкові зобов'язання	460	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	470	-	-
Усього за розділом III	480	-	-
IV. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	500	-	-
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	510	-	-
Векселі видані	520	-	-
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	530	41,8	109,1
Поточні зобов'язання за розрахунками:			
з одержаних авансів	540	6,4	1,2
з бюджетом	550	28,0	46,8
з позабюджетних платежів	560	1,9	13,3
зі страхування	570	22,8	28,9
з оплати праці	580	31,9	67,0
з учасниками	590	-	-
із внутрішніх розрахунків	600	-	-
Інші поточні зобов'язання	610	1,4	65,2
Усього за розділом IV	620	134,2	331,5
V. Доходи майбутніх періодів			
	630	-	-
Баланс	640	4277,4	4388,3

Підприємство: АТЗТ "Мукачівська лижна фабрика "ТИСА"

Дата (рік, місяць, число)

Територія: Закарпатська обл., м.Мукачево

за ЄДРПОУ

Орган державного управління: немає

за КОАТУУ

Галузь: виробництво спортивного інвентарю

за СПОДУ

Вид економічної діяльності:

за ЗКГНГ

Одиниця виміру: тис. грн.

за КВЕД

Контрольна сума

Код		
01	01	01
02924760		
2110400000		
7744		
83100		
70.20.1		

ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

на " 01 " січня 2001 р.

Форма №2

Код за ДКУД

1801003

I. Фінансові результати

Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Доход (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	010	1148,4	758,2
Податок на додану вартість	015	191,4	126,4
Акцизний збір	020	-	-
Інші вирахування з доходу	030	-	-
Чистий доход (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	035	957,0	631,8
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	040	1111,0	853,0
Валовий:			
- прибуток	050	-	-
- збиток	055	154,0	221,2
Інші операційні доходи	060	2,1	9,6
Адміністративні витрати	070	2,5	3,1
Витрати на збут	080	1,0	1,5
Інші операційні витрати	090	-	-
Фінансові результати від операційної діяльності:			
- прибуток	100	-	-
- збиток	105	155,4	216,2
Доход від участі в капіталі	110	-	-
Інші фінансові доходи	120	-	-
Інші доходи	130	71,4	216,2
Фінансові витрати	140	-	-
Витрати від участі в капіталі	150	-	-
Інші витрати	160	-	-
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування:			
- прибуток	170	-	-
- збиток	175	84,0	-
Податок на прибуток від звичайної діяльності	180	-	-
Фінансові результати від звичайної діяльності:			
- прибуток	190	-	-
- збиток	195	84,0	-
Надзвичайні:			
- доходи	200	-	-
- витрати	205	-	-
Податки з надзвичайного прибутку	210	-	-
Чистий:			
- прибуток	220	-	-
- збиток	225	84,0	-

II. Елементи операційних витрат

Найменування показника	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Матеріальні затрати	230	1257,9	911,6
Витрати на оплату праці	240	249,0	177,0
Відрахування на соціальні заходи	250	70,2	51,3
Амортизація	260	68,1	57,9
Інші операційні витрати	270	80,8	104,0
Разом	280	1726,0	1301,8

III. Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	300	11280	11280
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	310	11280	11280
Чистий прибуток, що припадає на одну просту акцію	320	-	-
Скоригований чистий прибуток, що припадає на одну просту акцію	330	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	340	-	-